

Ormancılık Örgütü Çalışanlarının “Orman Alanlarında Ekoturizm” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi*

Damla Yıldız^{1**} Bennur Değirmenci²

¹ Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Karabük, Türkiye, damlayildiz@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6809-0538

² Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Karabük, Türkiye, degirmencibennur40@gmail.com, ORCID: 0009-0003-9113-7554

Öz

Türkiye’de daha çok korunan alanlarda yapılan etkinlikler topluluğu olarak görülen ve kanıksanan ekoturizm, Orman Genel Müdürlüğü sorumluluk alanlarındaki orman alanlarında da mevzuat düzenlemeleriyle uygulanmak istenmektedir. Yeni ve güncel olan bu konu yeterince araştırılmadığından ve ormancılık personelinin düşüncelerine başvurulmadığından, bu ilgi grubunun ekoturizm uygulamalarına yönelik algı ve bilinçlerinin ortaya konması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada ormancılık yönetici ve teknik personelinin “orman alanlarında ekoturizm” kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma grubu belirlenirken kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış ve toplam 70 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma kapsamında veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla ve yüz yüze elde edilmiştir. Elde edilen nitel verilerin içerik analizleri gerçekleştirilmiştir. Nitel yollarla elde edilen bilgiler analiz edilerek nicel verilerle desteklenmiş ve ayrıca nicel analiz verileri SPSS 22.0 istatistik paket programı ve MS Excel aracılığıyla tablolar halinde sunulurken, frekansları ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Katılımcılar 77 adet metafora ürettikleri tespit edilmiştir ve en fazla sayıda kullanılan metaforların “okul, sosyal aktivite, altın” şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm metaforlar “öğrenmek”, “değerli”, “doğa”, “tahrip”, “yaşam”, “ihtiyaç”, “sağlık”, “ilişki”, “bilinçlenmek”, “hizmet”, “kavuşma” olmak üzere toplamda 11 farklı kategori altında sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların konuya ilişkin ağırlıklı olarak olumlu metaforlar ürettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Metafor, Orman, Ormancılık Personeli

Analysis of Forestry Organisation Employees’ Perceptions of the Concept of “Ecotourism in Forest Areas” With the Help of Metaphors

Abstract

Ecotourism, which is mostly seen and accepted as a group of activities carried out in protected areas in Türkiye, is also wanted to be implemented in forest areas under the responsibility of the General Directorate of Forestry through legislative regulations. Since this new and current issue has not been sufficiently researched and the opinions of forestry personnel have not been consulted, it is important to reveal the perceptions and awareness of this interest group towards ecotourism practices. This study aimed to determine the perceptions of forestry managers and technical staff towards the concept of “ecotourism in forest areas” through metaphors. While determining the study group, a convenience sampling method was used and a total of 70 people were included in the study. Within the scope of the study, data were obtained with the help of a semi-structured interview form and face-to-face. Content analysis of the qualitative data obtained was carried out. The information obtained qualitatively was analyzed and supported with quantitative data, and the quantitative analysis data were presented in tables through SPSS 22.0 statistical package program and MS Excel, and their frequencies and percentage values were calculated. It was determined that participants produced 77 metaphors and it was included that the most used metaphors “school, social activity, gold”. All metaphors were classified under a total of 11 different categories including “learning”, “valuable”, “nature”, “destruction”, “life”, “need”, “health”, “relationship”, “raising awareness”, “service”, “reunion”. As a result of the study, it was concluded that the participants produced predominantly positive metaphors on the subject.

Keywords: Ecotourism, Metaphor, Forest, Forestry Personnel

önerilen atıf/cite this article as

Yıldız, D., & Değirmenci, B. (2025). Ormancılık Örgütü Çalışanlarının “Orman Alanlarında Ekoturizm” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 226-254.

*Bu çalışma, Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümünde hazırlanan lisans tezinden üretilmiştir.

**Sorumlu yazar e-posta/ Corresponding author e-mail: damlayildiz@karabuk.edu.tr

Araştırma Makalesi

Cilt 9, Sayı 1, 2025
ss. 226-254

Gönderim : 02.09.2024
1. Düzeltme: 30.10.2024
2. Düzeltme: 27.12.2024
Kabul Tarihi: 17.01.2025

Research Article

Vol 9, No 1, 2025
pp. 226-254

Received : 02.09.2024
Revision1: 30.10.2024
Revision2: 27.12.2024
Accepted: 17.01.2025

GİRİŞ

Ekoturizm son yıllarda hızla gelişen bir turizm türüdür. Bu turizm türü Dünya başta olmak üzere Türkiye’de de öncelikle korunan alanlarda bunun dışında orman alanlarında sıklıkla gerçekleştirilmektedir. Korunan alanların sahip olduğu potansiyelin ve hizmetlerin insanlar üzerindeki faydaları gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle milli parklar gibi yüksek rekreasyon potansiyeli değerlerini taşıyan alanlara yönelik istekler her geçen gün artmaktadır (Aksu, 2015). Elde edilecek başta ekonomik kaynaklar halkın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenirse ekoturizm ile halk arasında bir bağ kurulacağından hem halkın ihtiyaçları dikkate alınmış olacak hem de ekoturizm gündemdeki yerini korumaya devam edecektir. Ormanlar turizm için büyük gelir kaynakları sağladığından son zamanlarda orman alanları ve çevresinde ekoturizm etkinliklerinin uygulanmasına yönelik mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirilmektedir. Toplumun orman kaynakları üzerindeki giderek artan farklı talepleriyle beklentileri, ekoturizm uygulamalarını da içeren ormanların sosyokültürel fonksiyonlarının sürdürülebilir bir şekilde yönetiminin gerekliliğini işaret etmektedir (Yıldız & Coşgun, 2024). Böylece ekoturizmin ziyaretçilerin ve yöre halkının doğayla ve kültürle iç içe olmasıyla beraber aynı zamanda orada yaşayan yöre halkının ekonomisine de destek olarak düzenlenmesi yönünde bir yaklaşım anlayışı son derece önemlidir (Lee vd., 1998: 40).

Ekoturizm, doğaya en az etkide bulunup, oradaki yaban hayatını koruyarak, çevreyi koruyan, koruma-kullanma dengesi gözetilerek yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmelerini sağlayan aynı zamanda yöre halkının da refahını yükseltmek için yapılan bir turizm çeşididir (Erdoğan, 2003; TIES, 2015). Ekoturizm korunan alanlar ve yöresel toplumlar için ekonomik gelir kaynağı sunmak yoluyla kırsal kalkınmalarına da destek olmaktadır (Korkmaz ve Tolunay, 2002). İstihdam sağlanırken çevrenin bozulmamasına karşın, kullanım şekillerinin değişmesi restorasyon için teşvik edici bir rol oynamaktadır. Buradan anlaşıldığı gibi ekoturizmin ortaya çıkış sebebi genellikle artan çevre duyarlılığıyla beraber sürdürülebilir bir turizm ortaya koymaktadır (Erdoğan, 2003). Toplumda oluşan çevre duyarlılığı ile birlikte pazar genişlemesi amaçlanmaktadır. Ekoturizm doğanın sürdürülebilirliği için kitle turizminin olumsuz etkilerine karşın oluşturulan bir turizm çeşididir. Yabancı yatırımcılar, yerel toplumlar, çeşitli toplum örgütleri hem teşvik edilmekte hem de katkıda bulunmaktadır (Demir & Çevirgen, 2006; Kuter & Ünal, 2009).

Ekoturizm amaçlarıyla ve doğayla iç içe bir kurallar bütünüdür. Belirtilen amaçlar doğrultusunda ziyaret edenler, yerel halk ve yerel iş yerlerinde çeşitli etkinlikleri sunan ekoturizmin tanımı, ayırt edici özelliğinin ne olduğu gibi çeşitli ilkelerden oluşmaktadır. Bu ilkeler çevreden ve yerel halk üzerinde etkiden, çeşitli konularda bilinç arttırma, yasal olarak yönetime kadar birçok alanı da kapsayacak şekilde yapılmıştır. Ekoturizm özellikle doğal güzelliklere sahip alanlarda ekonomik katkı sağlamanın yanı sıra doğa korumayı da içeren bir bilinçlenmenin oluşmasına destek

olmaktadır (Kaymaz, 2018). Ekoturizm diğer turizm çeşitlerinde olduğu gibi farklı kıstaslara ayrılmıştır. Bu kıstaslarda çeşitli araçlar ve gidilen yerin, yapılan etkinliğe göre farklılık göstermektedir (Erdoğan, 2003). Ekoturizm kapsamında etkinlikler her alanda olmak üzere yayla turizminden, sualtı dalış, dağcılık vb. gibi birçok alanda sürdürülmektedir.

Doğayla alakalı seyahat biçimi olarak ekoturizm, doğa turizmini oluşturan pazarın da önemli parçasıdır. Ekoturizm pazarıyla ilgili yeterince bilginin olamaması, doğayı temel alan seyahatlerin ekoturizm olarak algılanmasına neden olmaktadır. Ekoturizm, uluslararası turizm hareketleri içinde en hızlı şekilde etkinlik alanı sunmaktadır. Ekoturizm konusunda tüketici profilinin ve deneyimlerinin nelerden oluştuğuyla ilgili tartışmalar bulunsa dahi burada ekoturistlerin fikirleri nadiren bulunmaktadır. Doğa turizmi adı altında yapılan organizasyonlar ekoturizm etkinliklerinin pazar içindeki parçasını zorlaştırmaktadır (Demir & Çevirgen, 2006). Ekoturizm aktivitelerine katılım gösteren turistler, aktif birer kaynak kullanıcısı olmaktan ziyade, daha çok pasif ve tüketici olmayan gözlemciler niteliğindedir (Luzar vd., 1995).

Ekoturizm planlaması özellikle kitle turizminin plansız ve kontrolsüz gelişmelerinin yol açtığı çevresel etkilere cevap olarak doğduğu göz önüne alındığında; planlama ekoturizm için önemli unsurlardan biri olarak görülmektedir (Kuter & Ünal, 2009). Bir alanın ekoturizme konu edilmeden önce mutlaka planlanması gerekmektedir. Bu planlamanın sadece ekonomik yönden değil aynı zamanda çevresel ve sosyokültürel açıdan da planlanması son derece önemli bir konudur. Planlama herhangi bir faaliyetin nasıl yapılacağı ile ilgili ön çalışmalar olup geleceğe yönelik birtakım çalışmalar içermektedir. Turizmin gelişeceği yerlerde çevre düzeni içeren planlar yapılmalıdır. Turizm planında etkili olan en önemli faktörler değerlendirildiğinde; doğal - kültürel kaynakların göz önüne alınması, aktif yerel halk katılımının sağlanması ve ulusal - bölgesel gelişme planlarıyla entegrasyonun oluşturulması vurgulanmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye’de yer alan ormancılık örgütü çalışanlarının “orman alanlarında ekoturizm” kavramına ilişkin düşüncelerinin metaforlar aracılığıyla ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak ormancılık örgütü yönetici ve teknik personelinin kavram hakkındaki düşüncelerini metaforlar aracılığıyla nasıl kavramsallaştırdıkları analiz edilmiştir. Bu bağlamda amaca yönelik hedefler şu şekildedir:

- Katılımcıların orman alanlarında ekoturizm kavramına yönelik oluşturdukları metaforları ortaya koymak,
- Oluşturulan metaforların ortak özellikler açısından hangi kavramsal kategoriler altında toplandığını belirlemek,
- Orman alanlarında ekoturizm kavramına yönelik üretilen metaforların ifade ettiği anlama göre olumlu ve olumsuz tutumları sınıflandırmak,

- Katılımcıların orman alanlarında ekoturizm kavramına yönelik ürettikleri olumlu ve olumsuz metaforları hiyerarşik kod-alt kod modelinde sunmaktır.

Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde ekoturizmin ve ekoturistin tanımı, ekoturizm türleri, ekoturizmin ekonomik-çevresel ve sosyal etkileri, sürdürülebilir kalkınma-ekoturizm ilişkisi, orman alanlarında ekoturizm ve mevzuat süreci, metafor kavramı, orman alanlarında ekoturizm ve metafor kavramına dair bilgilere değinilmiştir.

Ekoturizm ve Ekoturist Kavramı

Ekoturizmin tanımı, *“Doğa temelli turizm endüstrisi içinde hızla büyüyen bir bölümdür ve sürdürülebilir turizmin bir biçimi olduğuna inanılır”* şeklinde yapılmıştır (Erdoğan, 2003: 109). Ekoturizm zamanla farklı kavramlarla ifade edilmiştir. Bunlara örnek olarak sorumlu turizm, yeşil turizm, özel ilgi turizmi, doğaya dayalı turizm, alternatif turizm, yumuşak turizm, gibi farklı kelimelerle ifade edilmiştir. Günümüzde doğal alanlarda gerçekleştirilen turizm konusunda en sık kullanılan terim ise ekoturizmdir. Ayrıca doğaya yönelik olması, doğal ve kültürel kaynakların değerlendirilmesi gibi nitelikleri kapsadığından ekoturizm, sürdürülebilir turizm özelliği taşımaktadır (Weaver, 1999).

Ekoturistlerin gerçekte kim olduğunu ortaya koymada birtakım kriterlerin belirlenmesi söz konusudur. Ekoturist kriterleri; çevre konusunda olumlu etik kuralları içermesi, kaynakların zarar görmemesi, özgün değerlerin odağa alınması, canlılar ile alakalı olması, çevre ve yaban hayatına karşı duyarlı olması, katılımlı bir deneyim sağlaması, yüksek idrak ve hoşlanma duygusu gerekmesi olarak sıralanmaktadır. Bu fikirlere katılacak olan ekoturistler de farklı sınıflara ayrılmaktadır. Ekoturist tipleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

- Gerçek ekoturistler: Ekoturizm tanımlarının hepsine uygun,
- Ekoturistliğe yakın olanlar: Doğaya ve onu anlamaya eğilimli ama tatillerinde ona uymayanlar,
- Olası ekoturistler: Ekoturizmin ne olduğunu bilen fakat doğayı tatilleriyle bağdaştıramamış turistler,
- Ekoturist olamayanlar: Hem doğa hem de ekoturizme karşı sorumluluk almamış olanlardır (Erdoğan, 2003).

Ekoturizm Türleri

Ekoturizmin farklı birçok çeşidi bulunmaktadır. Bunlar foto safari, yaban hayatı gözlemciliği, kuş gözlemciliği, yayla turizmi gibi örneklerle ifade edilebilmektedir (Erdoğan, 2003: 109-112-120). Ekoturizm, başka bir çalışmada birincisi eğlenmeye (yamaç paraşütü, dağcılık, atlı doğa yürüyüşü, trekking), ikincisi öğrenmeye (botanik turizmi, mağara turizmi, yaban hayatı gözlemleme) ve üçüncüsü dinlenmeye (yayla turizmi, kamp/karavan turizmi) dayalı ekoturizm aktiviteleri olmak üzere üç şekilde sınıflandırılmaktadır (Tekin, 2017).

Doğal güzellikleri yanı sıra tarihi ve kültürel değerleri açısından oldukça fazla zenginlikler barındıran Türkiye’de şu ekoturizm türleri gerçekleştirilmektedir (Erdoğan, 2003; Tekin, 2017; Kasalak & Bahtiyar Sarı, 2023):

- Yayla turizmi
- Dağ turizmi
- Mağara turizmi
- Botanik (Bitki inceleme) turizmi
- Bisiklet turizmi
- Doğa yürüyüşü (Trekking) turizmi
- Atlı doğa yürüyüşü (Safari) turizmi
- Av ve olta balıkçılığı turizmi
- Akarsu (Kano ve Rafting) turizmi
- Yaban hayatı ve Kuş gözlemciliği (Ornitoloji) turizmi
- Yamaç paraşütü - Parapente turizmi
- Sualtı dalış turizmi
- Ekolojik çiftlik (Otel) turizmi
- Kamp-Karavan turizmi
- Balon turizmi.

Genel olarak ekoturizmin ortaya çıkış sebepleri şu şekildedir:

- Korunan alanlar ve orada yaşayan halk için ekonomik anlamda sermaye oluşturmak,
- Ücretlerin az olması ve oradaki seyahatçiler bilinçli olduğundan fiyat istemek,
- Yerel toplum için istihdam sağlamak,
- Ziyaretçiler için çevreyle ilgili eğitim vermek ve dikkatli olunmasını sağlamak,
- Ekoturizm çeşitli bozulmuş, tahrip edilmiş yerlerin restorasyonunu teşvik etmektedir (Erdoğan, 2003).

Bu bağlamda ekoturizmin ortaya çıkmasındaki nedenlere bakılırsa yükselen çevre bilinci ve sürdürülebilir turizm anlayışı ile birlikte birçok faktörler bulunmaktadır.

Ekoturizmin Ekonomik, Çevresel ve Sosyal Etkileri

Ekoturizm dünyanın birçok yerinde gelişmekte olup çevresel duyarlılığın artış göstermesiyle beraber yeni tecrübeler elde etmek isteyen turist sayısının da arttığı bilinmektedir. İyi planlanmamış ekoturizm katkıdan öte kaynaklara zarar vermektedir (Tutcu, 2021). Dünyada ekoturizm adı altında gerçekleştirilen etkinlikler yerel, kültürel ve ekonomiye zarar vermektedir. Bu etkiler çevreyi bozma, sosyal ve çevresel değişimler, yerel halk için ekonomik katkı az ya da hiç olamaması, bu türde kazanılan paraların büyük ülkelere aktarılması gibi birçok sonuçlar doğurmaktadır. Çevresel etkiyle ilgili hangi doğa turizmi olursa olsun, korunmayla ilgili bir önlem

alınmazsa doğaya zararlı olmaktadır. Kitle turizmi ile karşı karşıya getirildiğinde çok fazla bozulma olmasa bile bazı problemler bulunmaktadır. Nepal Sagarmatha Milli Parkı'nda en belirgin olay çöp yığınları ve ormansızlaşmadır. Bunun sebepleri aşırı sayıdaki turist ve belli bölgelerdeki yığılmalardır. Bu temizleme masrafları oldukça yüksektir. Diğer bir problem milli parklardaki toprak erozyonudur. Orman kesme ve trekking rotaları arasındaki bağ sonucu belirlenmiştir. Bunun yanında konaklama için odun ve kereste kullanımı talebi artmaktadır (Erdoğan, 2003).

Sosyal etkilerde, turizmin geliştirilmesi amacıyla doğal ve yerel alanlar üzerinde değişiklikler gerçekleştirilmektedir. Bu değişiklikler yöredeki toplumu kullandıkları alanlardan yoksun bırakmaktadır. Doğal alanlar koruma altındayken turizm amaçlı bir kullanıma açılmaktadır. Doğa turizmi de aradaki ekonomik fark nedeniyle yerel halk tarafından hoş karşılanmaktadır. Ekonomik etkiler, turizmin iddia edilmiş olan en büyük avantajlarından birisidir. Yerel halk düşük fiyat içeren işlerde çalışmakta iken yüksek fiyat içeren işlerde yabancılar çalışmaktadır. Özellikle ekoturizm pasif turizm olduğundan çeşitli sunulan etkinliklerde az para harcanmaktadır. Elde edilen paralar ise ulaşım şirketlerinde, uluslararası turizmde ve çeşitli tur operatörlerinde kalmaktadır. Bu da turizmde yerel halkın kalkınmasının sınırlı olduğunu göstermektedir (Erdoğan, 2003: 154-161). Ekoturizmin uzun dönemde sürdürülebilirliği için turizm türlerini oluşturan unsurların göz önüne alınması gerekmektedir. Bunlar ekoturizm endüstrisi için, uluslararası turizmde ekoturizmi pazarlayanlar, pazarı oluşturanlar, tur operatörleri, seyahat acentaları ve yerel konaklama tesisleri olmak üzere beş temel grupta yer almaktadırlar. Yöredeki çeşitli etkinlikler ve halkın kendi kendine ürettiği ürünleri satabilme olanağı da ekoturizmi tamamlamaktadır (Demir & Çevirgen, 2006: 83).

Ekolojik açıdan sürdürülebilirliğe olanak sağlamak, doğal kaynakların yönetimini geliştirmek, doğanın düzenini bozmamak, altyapıyı desteklemek, yerel halkın geleceklerini tayin etme, işletme politikalarını geliştirmek vb. gibi konulardan söz edilebilmektedir (Demir & Çevirgen, 2006: 90 - 93). Yerel toplum açısından ekoturizmin de halk için etkisi büyüktür. Ortaya çıkabilecek maliyetler ve faydaların eşit bir şekilde paylaşılması önemlidir. Faydaların geniş bir tabana yayılması ve olumsuz gelişmelerin önlenmesi, çözümlenmesi ekoturizmin sürdürülebilirliği için gereklidir. Ekoturizmin tanımında da yer alan temel alanlardan birisini yerel halka sosyokültürel, çevresel ve ekonomik fayda sağlamak oluşturmaktadır. Yöredeki toplumun desteklenmediği hatta katılımcılığının olmadığı ekoturizmin başarılı olma, sı imkansızdır. Toplumsal katılım, yöre halkının yaşantısına etki edecek şekilde ekoturizm konusundaki etkinliklere katılabilmesidir. Bu yaklaşımla birlikte korumacılık da artmaktadır. Ekoturizm kaynakları korumanın yanı sıra fayda sağlamayı da teşvik etmektedir. Toplumsal katılımlı ekoturizmin; doğal alanların korunması, toplumun çevre bilincinin artırılması, yeni iş imkanları sağlanması, gelirlerin toplum içinde dağıtılması gibi bazı amaçları bulunmaktadır (Demir & Çevirgen, 2006: 96-97).

Turizm, sosyal bir yapı olarak ortaya çıkan ve birçok alanda aktiviteler gerçekleştirme potansiyeline sahip bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlar turizmin kaynağını oluşturmaktadır ve turizm alanında bireysel harcama gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple turizm pazarlaması temelde turistlerin satın alma kabiliyetlerine göre araştırma yapmak zorundadır (Ünal & Çelen, 2022: 55-59). Tüketicinin davranışını etkileyen faktörlerden birincisini sosyokültürel faktörler oluşturmakta olup; aile, referans grupları, roller ve statü ile kültürden oluşmaktadır. İkincisi psikolojik faktörler olup motivasyon, algılama, öğrenme, inanç ve tutumları içermektedir. Son olarak kişisel faktörler ise yaş, meslek ve ekonomik durum ile kişilik ve yaşam tarzından meydana gelmektedir (Ünal & Çelen, 2022: 59-67).

Sürdürülebilir Kalkınma ve Ekoturizm İlişkisi

Geçmişten günümüze sürdürülebilirlikle ilgili birçok kavram Birleşmiş Milletler (BM) ve diğer uluslararası kurumlar tarafından temel hedefler haline gelmiştir. BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun yayınladığı Ortak Geleceğimiz Raporu içerisinde sürdürülebilir kalkınmanın *“bugünkü neslin ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye atmaksızın karşılayan kalkınma”* olarak tanımlanmıştır (WCED, 1987). Gerek 2000 yılındaki *“BM Bin Yıl Kalkınma Hedefleri Zirvesi”* gerekse *“BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi”* amaç ve hedefleri arasında dolaylı yoldan da olsa ekoturizme yer verildiği görülmektedir. BM Bin Yıl Kalkınma Hedefleri arasında yedinci hedef olarak çevresel sürdürülebilirliğin alt boyutları içerisinde *“çevresel kaynakların yok oluşunu tersine çevirmek ve biyoçeşitlilik kaybını azaltmak”* amaçları bulunmaktadır (UN, 2014). Bu amaç dolaylı yoldan da olsa orman kaynaklarının sürdürülebilir koruma ve kullanımının yanı sıra ekoturizmi de kapsayan çevresel ve sosyoekonomik fonksiyon boyutunu vurgulamaktadır. Binyıl Kalkınma Hedeflerinin devamı olarak 2015 yılında BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma amaçlarında *“Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme”* hedefinin alt hedefi olan 8.9: Sürdürülebilir turizmin desteklenmesini teşvik etmektedir. *“Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu üretim ve tüketim”* hedefinin alt hedefi 12.b: Sürdürülebilir turizmi denetleyen araçlarını işaret etmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019). Orman alanlarını da içeren zengin biyolojik çeşitlilik ile doğal miras, çoğu zaman özellikle ekoturistler tarafından destinasyonun ziyaret edilmesindeki temel sebeplerdendir. Kırılğan bölgelerde turizm, sürdürülebilir olarak yönetilebilirse, sadece biyoçeşitliliğin korunması ve muhafazasında değil ayrıca yerel topluluklara alternatif geçim kaynağı oluşturarak gelir sağlanmasında da kilit rolü üstlenebilmektedir¹. Sürdürülebilir ekoturizm uygulamalarının orman köylerine entegrasyonunun kırsal kalkınmalarına da destek olacağı öngörülmektedir. Turizm, ulaşım ve konaklama sektöründe karbon ayak izini azaltarak düşük karbonlu büyümeden yararlanabilir ve zamanımızın en acil

¹ Tourism for SDGs, SDG 15: Life on Land, <https://tourism4sdgs.org/sdg-1-no-poverty>

zorluklarından biri olan iklim değişikliğinin üstesinden gelmeye yardımcı olabilir². Özellikle gençler ve kadınlar için olmak üzere ekoturizmde insana yakışır iş fırsatları ve turizm değer zincirleri yoluyla daha iyi çeşitlendirmeyi destekleyen politikalar, turizmin olumlu sosyo-ekonomik etkilerini artırabilir³. Turizm sektöründe, sürdürülebilir üretim ve tüketim modlarını benimsemesinin yanı sıra ekoturizmde koruma-kullanma dengesinin kurulmasında sürdürülebilirliğe geçişin hızlandırılması gerekmektedir. Biyoçeşitlilik, atık, su, iş yaratma ve enerji dahil olmak üzere turizme dair sürdürülebilir kalkınma etkilerinin izlenmesi yönünde araçlar sosyal, çevresel ve ekonomik sonuçlarla sonuçlanacaktır⁴. Bu bağlamda kaynakların sürdürülebilir bir şekilde korunmasının birinci öncelik olarak benimsenmesi, sürdürülebilir kullanımının da beraberinde değerlendirilmesi sürdürülebilir kaynak yönetimi açısından son derece önemlidir.

Orman Alanlarında Ekoturizm ve Mevzuat Süreci

Ekoturizm daha çok DKMP sorumluluk alanlarındaki korunan alanlarda yapılan etkinlikler topluluğu olması ve bu şekilde kanıksanmasına rağmen, OGM bünyesindeki orman alanlarındaki şekliyle yeni ve güncel bir konu olduğundan araştırılmamış ve ilgi gruplarının düşüncelerine başvurulmamış olup eksik kalan bu boyutta henüz güncel yeterli çalışma bulunmamaktadır. Oysaki Orman Genel Müdürlüğü (OGM), Türkiye genelinde ekoturizm planı ve uygulama alanını artırarak turizm değerlerini kazandırmayı hedeflemiştir.

Ekoturizm, OGM Stratejik Planı'nda (2019-2023) üçüncü stratejik amaçlar içerisindeki hedeflerden birinde *"Ekoturizm hizmetleri yaygınlaştırılacak, odun dışı orman ürün çeşitliliği ve üretimi artırılabilecektir."* şeklinde yer almaktadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023a). OGM ekoturizm hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının yanı sıra ekoturizm talep ve beklentini karşılamak amacıyla yeni yönetim alanlarının planlanması stratejik bir hedef olarak belirlendiği görülmektedir. OGM tarafından hazırlanan ve 2017'de yürürlüğe konan *"308 sayılı Ekoturizm Fonksiyonlu Alanların İdaresine Ait Usul ve Esaslar Tebliği"* gereğince önemli bazı destinasyonlarda Ekoturizm Yönetim Planları hazırlanmış ve daha sonra bu tebliğin Mülga olmasıyla beraber 2023 yılında *"314 sayılı Ekoturizm Alanlarının İdaresine Ait Usul ve Esaslar Tebliği"* uygulamaya konmuştur (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023b). Yine 2019'da *"Ekoturizm Çalıştay"* yapılmış ve alınan kararlara göre *"Ekoturizm Eylem Planı (2021-2025)"* çıktısı elde edilmiş ve kamuoyu ile paylaşılmıştır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2023c). Ayrıca 313 sayılı Orman Parkları Uygulama tebliği, Orman Parkları

² Tourism for SDGs, SDG 13: Climate Action, <https://tourism4sdgs.org/sdg-13-climate-action>

³ Tourism for SDGs, SDG 8: Decent Work and Economic Growth, <https://tourism4sdgs.org/sdg-8-decent-work-economic-growth>

⁴ Tourism for SDGs, SDG 12: Responsible Consumption and Production, <https://tourism4sdgs.org/sdg-12-responsible-consumption-and-production>

yönetmeliği, Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler yönetmeliği gibi mevzuat yenilikleri ile orman alanları ve çevresinde konaklamalı-konaklamasız orman parkı, lüks çadır tesisleri ile konaklama vb. ekoturizmle ilgili uygulamalar getirilmiştir.

Metafor Kavramı

Kavramların açıklanmasına yönelik metaforların kullanımı konusunda ulusal literatürün yanı sıra uluslararası literatürde de oldukça fazla çalışmanın (Gürten & Köseoğlu, 2019; Oğuzbalaban, 2019; Yanarateş & Yılmaz, 2020; Köşker, 2021; Erdoğan Morçin, 2022; Kaplan & Ercan, 2023) bulunduğu görülmektedir. Ancak “orman alanlarında ekoturizm” kavramına yönelik hem Türkiye’de hem de ormancılık alanında nasıl algılandığına dair sınırlı düzeyde çalışma (Akgün, Ok, Yılmaz, Kul & Çelik (2020) olduğu hatta bu kavramın metaforlar üretilerek gerçekleştirildiği (Yıldız vd., 2024) dışında herhangi bir çalışma bulunmadığı dikkati çekmektedir. Ancak bu çalışmada Yıldız vd. (2024) konaklamalı ve konaklamasız orman parkı ile orman alanlarında ekoturizm kavramlarının tümü için ve sadece Karabük ilindeki orman mühendislerine yönelik gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda bu çalışmanın orman muhafaza memurlarını da içeren ormancılık taşra örgütü çalışanlarının bu kavramı nasıl algıladıkları ortaya konarak bu kavrama yönelik farkındalıklarını metaforlar aracılığıyla konmasını amaçlayan özgün bir çalışma olması planlanmaktadır. Metafor kavramına yönelik, sosyal bilimlerdeki birçok değişik alanlarda 1980’den bugüne çok farklı çalışmaların bulunduğu bildirilmektedir. Metaforlar (mecazlar) aracılığıyla nitel veri toplamanın psikoloji, sosyoloji, işletme, antropoloji, uluslararası ilişkiler, felsefe gibi sosyal bilim disiplinlerinden başka fen ve mühendislik bilimlerinde de etkili şekilde kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Türkçe Sözlük’te (TDK, 2023) “metafor” kelimesinin karşılığı “mecaz” olarak açıklanmakta; “metaforik” ise, “metafor ile ilgili, metafora ait” şeklinde tanımlanmaktadır. Her kişi aynı mecaz (metafor) için farklı anlamlar yükleyebilmektedir. Metafor kelimesinin benzerlik (benzetme, karşılaştırma) ve aktarma (değiştirme, ikame) anlamlarının olduğu da bildirilmektedir (Saatci Savsa & Atalay Tohumcu, 2023). Dünya üzerinde son yirmi yıldır veri toplama aracı olarak metafor kullanımının hızlı bir şekilde arttığı ancak Türkiye’de yeni bir yaklaşım olarak görüldüğü bildirilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Orman Alanlarında Ekoturizm ve Metafor Kavramı

Ekoturizmin uluslararası platformda tanımı “*Yerel halkın refahını sürdüren, çevreyi koruyan, yorumlama ve eğitimi içeren doğal alanlara yönelik sorumlu bir seyahat*” (TIES, 2015) şeklinde yapılmıştır. Orman ürün ve hizmetlerinden sağlanan faydaların insan yaşamındaki rolünün gün geçtikçe arttığı bilinmektedir. Bu bağlamda orman kaynaklarının planlaması sürecinde rekreasyon ve ekoturizm değerlerinin saptanmasının yanı sıra halkın taleplerinin karşılanabileceği biçimde planlanması ve yönetimi ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2004).

Kiracioğlu, Batur, Şafak, Zoza & Öner (2013), İzmir ilinde doğa yürüyüşlerine yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Değişik amaçlar ile gerçekleştirilen doğa yürüyüşü etkinliklerinin, ekoturizm faaliyetleri arasında önemli yerinin bulunduğu ve yürüyüş güzergahlarının çoğu kısmının orman alanlarında yer aldığı belirtilmiştir. Doğa yürüyüşlerinin düzenli şekilde gerçekleştirildiği ancak orman alanlarından geçen güzergahların orman kaynak yönetimi tarafından net biçimde bilinmediğinden dolayı ormancılık faaliyetlerinin planlanmasında, başka işlev için tahsis edilmesi durumunda yürüyüş yollarının kullanım dışında kalabileceği iddia edilmektedir. Alınoğlu (2020) tarafından Arhavi ilçesinin potansiyel değerlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmada, ekoturizm etkinliklerinin dikkate değer bölümünün orman sınırları içerisinde gerçekleştiğini iddia etmekte, ekoturistler ile diğer ilgi - çıkar gruplarının istek ve beklentilerinin sınırlı orman kaynakları üzerindeki baskılar içerisinde önemli yerinin olduğu belirtilmektedir.

YÖNTEM

Araştırmadaki birincil veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılarak sağlanmış olup ikincil veriler de çalışma konusuyla ilgili yurt içi ve yurt dışı bilimsel çalışmalar, kitaplar ve lisansüstü tezler taranarak sağlanmıştır. Birinci veriler toplanırken araştırmacılar tarafından hazırlanan ve üç bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Söz konusu form; birinci bölüm katılımcıların tanıtıcı özellikleri, ikinci bölüm orman alanları ve çevresindeki ekoturizm uygulamalarına ilişkin görüşleri ve üçüncü bölüm ise orman alanlarında ekoturizm kavramına ilişkin metaforik algıları içeren sorulardan oluşmaktadır. Formda yer verilen sorulara, literatür dikkate alınarak ve uzman görüşü doğrultusunda revize edilerek, son şekli verilmiştir.

Tanıtıcı özelliklerin yer aldığı birinci bölümde katılımcılara; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, eğitim durumu, görev yaptığı bölge müdürlüğü, mevcut görevi, orman kurumundaki toplam hizmet süresi ve tüm toplam çalışma süresini değerlendirmeye yönelik 7 soru yer almaktadır. İkinci kısımda ise orman alanları ve çevresindeki ekoturizm uygulamalarına ilişkin görüşleri; orman alanı ve çevresinde ekoturizm etkinliklerinin uygulanmasına ilişkin düşünceleri, ekoturizm ve rekreasyon fonksiyonu taşıyan orman alanlarında ekoturizm uygulamalarında yapılacak iş ve işlemlerde öncelikle amacın ne olması gerektiğine yönelik cevapları, orman alanı ve çevresinde ekoturizm güzergahlarını ve parkurları kimin koruması gerektiği ile orman köylüsünün ekoturizm faaliyetlerine nasıl dahil edilebileceği ve kırsal kalkınmalarına nasıl katkı sağlanabileceğine dair 4 soru bulunmaktadır.

Son bölümde, katılımcıların orman alanlarında ekoturizm kavramı hakkındaki metaforik algılarını belirlemeye yönelik veriler “Orman alanlarında ekoturizm gibidir; çünkü” şeklinde verilen cümleyi tamamlamalarıyla elde edilmiştir. Yani metafor oluşturmada “Orman alanlarında ekoturizm gibidir” ifadelerinden metaforlar, “Çünkü”

ifadelerinden ise bu metaforların gerekçeleriyle ilişkilendirme yapılarak metafor kategorileri üretilmiştir. Böylece katılımcıların orman alanlarında ekoturizm metaforuyla ilgili algı ve düşüncelerinin ortaya çıkarılması amacına hizmet edilmiştir. Ayrıca belirtmek istedikleri diğer görüşleri varsa da belirtmeleri istenerek kendilerine iki soru yöneltilmiştir.

Metafor, bir kavramın farklı bir kavramla benzetilerek açıklanmaya çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bir metaforun herkes için benzer anlam taşımayacağından yola çıkarak metaforun kişi için ifade ettiği anlamı tespit etmede “Çünkü” sorusu sorulmuştur. Böylece “*orman alanlarında ekoturizm*” kavramının ormancılık yönetici ve teknik personeline göre ifade ettiği anlam metafor aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma, verilerinin toplanması ve analizlerin yapılması yönünden nicel ve nicel yöntemin birlikte kullanıldığı karma yöntemle yürütülmüştür. Veriler birbirine paralel bir şekilde aynı anda toplanmıştır.

Araştırmada ormancılık taşra örgütü çalışanlarının “Orman alanlarında ekoturizm” kavramına ilişkin metaforlarının inceleneyeceği nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılarak tasarlanmakla birlikte nitel verilere destek olmak adına sorulan bazı sorularda nicel araştırma yaklaşımıyla temel istatistiki testlerle analiz edilmiştir. Fenomenoloji deseninde katılımcıların deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde açığa çıkarmak amaçlanmaktadır (Hays & Singh, 2012). Fenomenoloji araştırmaları, olguların temelinde yatan nedenlerin tanımlanması amacıyla yürütülen bir yöntem olduğundan veri toplamının, araştırma sürecinin en kritik aşamalarından biri olduğu kabul edilmektedir (Baş & Akturan, 2017). Olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni; farkına varılan ama derinlemesine ve ayrıntılı anlayışın olamadığı olgulara odaklanmaktadır. Olgular; algılar, olaylar, yönelimler, kavramlar, durumlar ve deneyimler gibi farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Tümü ile kişiye yabancı olmayan, aynı zamanda da tam anlamının kavranamadığı olguların araştırılmasını amaç edinen çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Çalışma grubu ormancılık taşra örgütü personelinde oluşmaktadır. Katılımcılar kolayda örnekleme yolu ile belirlenmiştir. Araştırma evreninin oldukça büyük olmasının yanı sıra araştırmanın uygulanmasında ekonomik şartlar ile zaman faktörü dikkate alınarak evrende örneklem seçimi tercih edilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin verilere göre katılımcılar şu şekildedir:

- Orman işletme yöneticisi: Şube müdürü, orman işletme müdürü ve orman işletme müdür yardımcısı görevindeki 10 kişi,
- Orman işletme şefi/mühendisi: Orman işletme şefi, işletme mühendisi, danışman mühendis olarak görev yapan 22 kişi,
- Orman muhafaza memuru olarak çalışan 38 kişi.

Nitel çalışmalarda örneklemden katılımcı sayısından ziyade veri doygunluğu önem kazanmakla birlikte literatürde nicel verilerin analizinde en az 30 katılımcı yeterli

görülmektedir. Fenomenoloji araştırmalarında daha çok kişiyle görüşmenin, olguyla ilgili daha fazla bilgi elde etme olarak anlam taşımadığı bildirilmekte ve katılımcılardan elde edilen/toplanan bilgilerin kalitesi üzerine odaklanmanın daha önemli olduğu vurgulanmaktadır (Baş & Akturan, 2017; Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu bağlamda veri toplama aracının uygulanması sürecinde veriler toplam 70 katılımcı ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerin yanı sıra WhatsApp ve e-posta gibi uygulama ve kanallar aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmanın etik yönü açısından veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formu Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 29.12.2023 tarih ve 2023/09 sayılı etik kurul kararı ile alınmıştır. Görüşmeler 2024 yılının Ocak-Nisan ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizi süreci tümevarımcı bir yaklaşımla (kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak) tasarlanmıştır. Araştırma, verilerin toplanması ve analizlerin yapılması yönünden hem nicel hem de nitel yöntemin kullanıldığı karma yöntemle yürütülmüştür. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni ve nicel olarak da basit istatistiksel analizler kullanılmıştır. Ormancılık yönetici ve teknik personelinin görüşlerinden yola çıkarak elde edilen veriler birincil kaynakları oluşturan özgün dokümanları oluşturmakta olup, verilerin çözümlenmesinde nitel araştırmalar değerlendirilirken sık bir biçimde başvuru alan *“içerik analizi”* uygulanmıştır. Bu analizinde asıl amaç, toplanan verileri daha kapsamlı ve detaylı olarak açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere erişmektir (Yıldırım & Şimşek, 2021). İçerik analizi birbirine benzeyen verilerin, belli kavramlar ve kategoriler/temalar çerçevesi içerisinde toplanması, anlaşılır şekilde düzenlenmesi ve yorumlanması amacını taşımaktadır (Özkan, 2022).

Krippendorff (2012) içerik analizini; *“Metinlerin kullanımları bağlamında tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlarda bulunmak için bir araştırma tekniğidir”* şeklinde tanımlamıştır. İçerik analizinde; belge ve kayıtların içeriği ve özellikleri farklı açılardan derinlemesine incelenir, belli ölçütler bakımından objektif ve sayısal şekilde çözümlenmesi amacıyla taranır, yorumlanır ve değerlendirilir (Daşdemir, 2019). İçerik analizi özellikle metinsel içeriği objektif ve sistematik bir şekilde nicel veya nitel olarak inceleme yaklaşımına sahiptir. Ayrıca bilgisayar programları da veriler için düzenli bir şekilde depolama sistemi sağlamaktadır (Güçlü, 2021). Toplanan verilerin analizi, MAXQDA 2020 nitel veri analiz programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu programa, katılımcıların kişisel özellikleri değişken olarak; çalışma grubunu oluşturan bütün metaforlar da herhangi bir analize tabi tutulmadan kod olarak tanımı işlenmesi sağlanmıştır. Analiz aşamaları sırasında katılımcılar tarafından belirtilen metaforlar kodlanmıştır, gerekli olmayanlar elimine edilmiştir, kategoriler oluşturularak geçerlilik ve güvenilirlikleri test edilmiştir. Dokümanlar araştırmanın amacına göre kapsamlı bir içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu anlamda veri setinin analizi şu dört aşamada gerçekleştirilmiştir:

- Verileri kodlamak,
- Temaları belirlemek,
- Kodları ve temaları düzenlemek ve
- Bulguları tanımlamak ve yorumlamak (Yıldırım & Şimşek, 2021: 251).

Araştırmacıların hazırladığı kişisel bilgi formu kullanılarak toplanan veriler ile ikinci bölümdeki katılımcıların orman alanları ve çevresindeki ekoturizm uygulamalarına ilişkin görüşlerine ait soruların cevapları bilgisayar ortamına aktararak temel istatistik testler olan frekans ve yüzde hesaplamaları kullanılarak analiz edilmiştir. “Orman alanlarında ekoturizm metaforik algı formu” kullanılarak elde edilen veriler metaforlara ait kodlamalar ve kategoriler altında değerlendirilmiştir. Nitel yollarla elde edilen bilgiler analiz edilerek nicel verilerle desteklenmiş ve aynı zamanda nicel analiz verileri SPSS 22.0 istatistik paket programı ve MS Excel yazılımı yardımıyla tablolar halinde sunulmuş, frekansları (f) ve yüzde değerleri (%) hesaplanmıştır. Veriler kategori ve kodlar şeklinde ayrı ayrı çözümlenerek yorumlanmış ve analiz edilerek görselleştirilmelerinde (kelime bulutu, belge portresi, kod haritası-kategorilere ait MAX Maps kodları vb.) ise MAXQDA 2020 nitel veri analiz programından yararlanılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların Tanıtıcı Özellikleri

Tablo 1’de katılımcıların “*cinsiyet, yaş, eğitim durumu, görev yaptığı bölge müdürlüğü, mevcut görevi, orman kurumundaki toplam hizmet süresi, tüm toplam çalışma süresi*” değişkenlerine ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri sunulmuştur.

Tablo 1’e göre katılımcıların 57’sinin (%81,4) erkek olduğu ve neredeyse üçte ikisinin (%62,9) 26-45 yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Eğitim durumlarına göre katılımcıların neredeyse yarısı (%47,1) lisans mezunu olup %42,9 da önlisans mezunudur. Çalışmaya en fazla katılım Zonguldak OBM, Konya OBM, Trabzon OBM ve Balıkesir OBM’den olmuştur. Katılımcıların %54,3 gibi büyük çoğunluğunu orman muhafaza memuru ve neredeyse üçte birini de %31,4’ü orman işletme şefi oluşmuştur. Katılımcıların %60’ının ormancılıktaki hizmet süresi 0-5 yıl ve %38,6’sının da hayatlarındaki toplam çalışma süresinin 0-5 yıl olduğu ortaya konmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı Özellikleri Dağılımı

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Erkek	57	81,4
	Kadın	13	18,6
Yaş grupları	18-25 yaş	10	14,3
	26-45 yaş	44	62,9
	46-65 yaş	16	22,9
Eğitim durumu	Lise	1	1,4
	Önlisans	30	42,9
	Lisans	33	47,1
	Yüksek lisans	6	8,6
Görev yaptığı OBM adı	Zonguldak OBM	21	30,0
	Mersin OBM	5	7,1
	Konya OBM	12	17,1
	Trabzon OBM	10	14,3
	Balıkesir OBM	9	12,9
	Muğla OBM	2	2,9
	Denizli OBM	5	7,1
	Bolu OBM	1	1,4
	Sinop OBM	4	5,7
	Şanlıurfa OBM	1	1,4
Görev pozisyonu	Orman İşletme Yöneticisi	10	14,3
	Orman İşletme Şefi	22	31,4
	Orman Muhafaza Memuru	38	54,3
Orman kurumundaki toplam hizmet süresi	0-5 yıl	42	60,0
	6-10 yıl	8	11,4
	11-15 yıl	5	7,1
	16-20 yıl	6	8,6
	21 yıl ve üzeri	9	12,9
Tüm toplam çalışma süresi	0-5 yıl	27	38,6
	6-10 yıl	15	21,4
	11-15 yıl	8	11,4
	16-20 yıl	6	8,6
	21 yıl ve üzeri	14	20,0

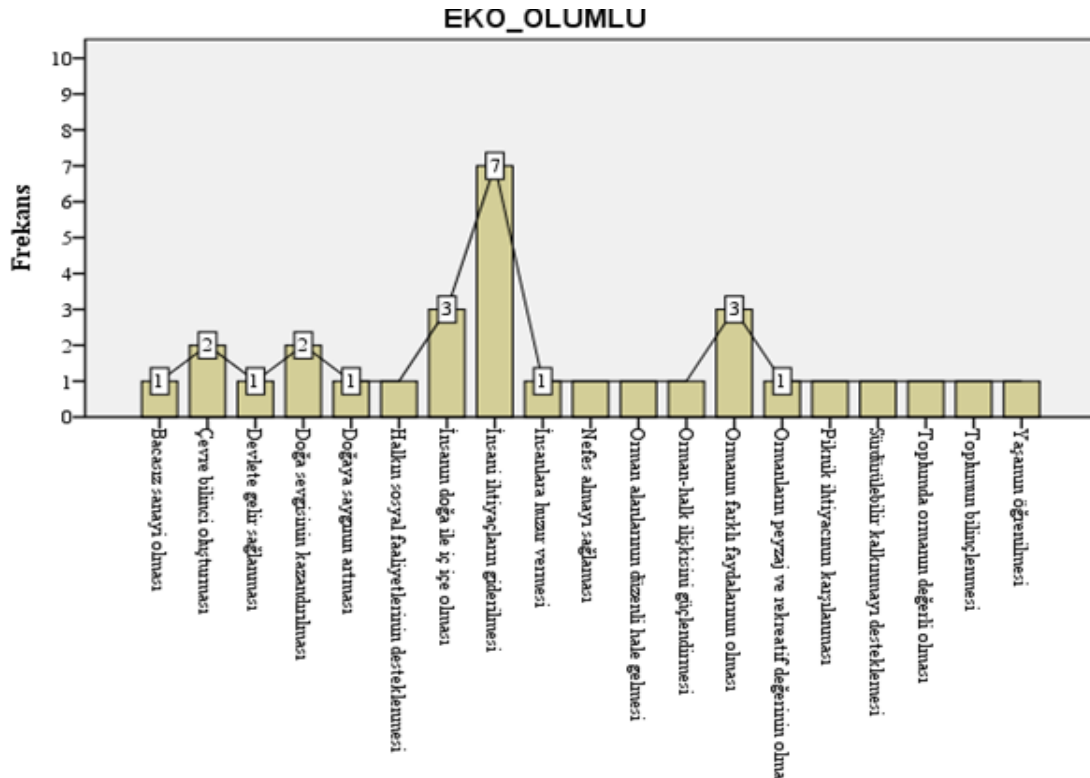
Katılımcıların Orman Alanları ve Çevresindeki Ekoturizm Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Katılımcıların konuya ilişkin olumlu ve olumsuz algılarını ortaya koymak amacıyla “Orman alanı ve çevresinde ekoturizm etkinliklerinin uygulanmasına ilişkin ne düşünüyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya verdikleri cevaplara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Orman Alanı ve Çevresinde Ekoturizm Etkinliklerinin Uygulanmasına İlişkin Düşünceleri

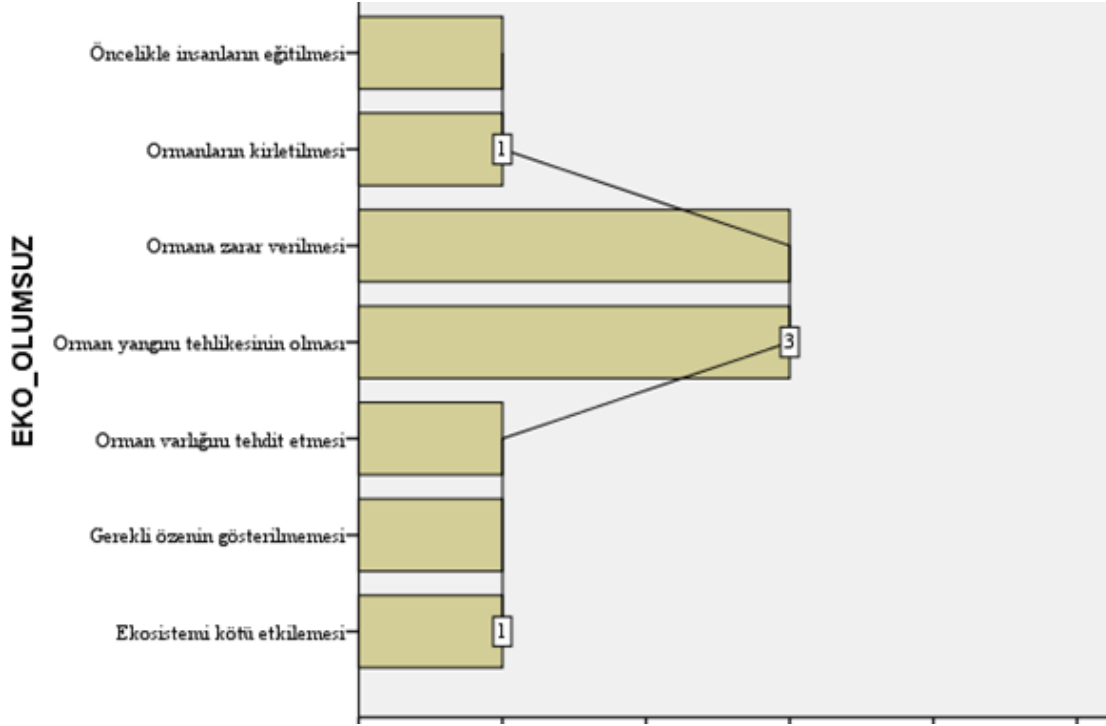
Ekoturizme bakış açısı	f	%
Olumlu bakıyorum	46	65,7
Olumsuz bakıyorum	12	17,1
Ne olumlu ne de olumsuzum	12	17,1
Toplam	70	100,0

Katılımcıların 46’sı (%65,7) ekoturizme olumlu, 12’si (%17,1) olumsuz ve yine 12’si (%17,1) ne olumlu ne de olumsuz baktığını ifade etmiştir (Tablo 2). Şekil 1’de katılımcıların orman alanı ve çevresinde ekoturizm etkinliklerine olumlu bakma durumlarına yer verilmiştir.

Şekil 1. Katılımcıların Orman Alanı ve Çevresinde Ekoturizm Etkinliklerine Olumlu Bakma Durumları

Şekil 1’de yer aldığı üzere ekoturizm etkinliklerine olumlu bakma 7 oranıyla katılımcılar insanların ihtiyaçlarının giderilmesi olarak bakmaktadır. Bunu 3 oranıyla insanın doğayla iç içe olması ve ormanın farklı faydalarının olması düşüncesi takip etmektedir. Şekil 2’de katılımcıların orman alanı ve çevresinde ekoturizm etkinliklerine olumsuz bakma durumlarına yer verilmiştir.

Şekil 2. Katılımcıların Orman Alanı ve Çevresinde Ekoturizm Etkinliklerine Olumsuz Bakma Durumları

Şekil 2’de ekoturizm etkinliklerine olumsuz bakma 3 metafor ile ormana zarar verilmesi ve orman yangını tehlikesinin olması durumu olarak belirtilmiştir. Katılımcıların “*Ekoturizm ve rekreasyon fonksiyonu taşıyan orman alanlarında ekoturizm uygulamalarında yapılacak iş ve işlemlerde öncelikle amaç ne olmalıdır?*” şeklindeki soru için verilen yanıtlara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Ekoturizm ve Rekreasyon Fonksiyonu Taşıyan Orman Alanlarında Ekoturizm Uygulamalarında Yapılacak İşlemlerdeki Öncelikle Amaca İlişkin Düşünceleri

Öncelikli amaç	f	%
Orman alanlarında kullanım olumsuzluklarını gidermek	18	25,7
Toplum taleplerini karşılamak	7	10,0
Orman-halk ilişkilerini olumlu yönde geliştirmek	29	41,4
Ekoturizm gelirlerini artırmak	5	7,1
Zorunlu haller dışında yapılaşmaya gitmemek	11	15,7
Toplam	70	100,0

Tablo 3’te ekoturizm ve rekreasyon fonksiyonu taşıyan orman alanlarında ekoturizm uygulamalarında yapılacak iş ve işlemlerdeki öncelikle amacı katılımcıların 29’u (%41,4) orman-halk ilişkilerini olumlu yönde geliştirmek şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların “*Orman alanı ve çevresinde ekoturizm güzergahlarını ve parkurları sizce kim korumalıdır?*” şeklindeki soruya verdikleri cevaplar Tablo 4’te yer almıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Orman Alanı ve Çevresinde Ekoturizm Güzergahlarını Ve Parkurları Kimin Koruması Gerektiğine İlişkin Düşünceleri

Koruması gerekenler	f	%
OGM çalışanları	30	42,9
Özel güvenlik	4	5,7
Civarındaki orman köylüleri	18	25,7
Kolluk kuvvetleri	10	14,3
Doğa rehberleri	3	4,3
Yerel yönetimler	5	7,1
Toplam	70	100,0

Tablo 4’te görüldüğü üzere katılımcıların 30’u (%42,9) ekoturizm güzergahlarının ve parkurlarının OGM çalışanları tarafından korunması gerektiği ortaya koyulmuştur.

Katılımcıların Orman Alanlarında Ekoturizm Kavramına İlişkin Metaforik Algılar

Bu bölümde araştırmanın nitel bulgularına yer verilmiştir. Bu bağlamda, ilk önce orman alanlarında ekoturizm kavramına ilişkin metaforik algılarının çözümlemeleri ve daha sonra da orman köylüsünün ekoturizm faaliyetlerine nasıl dahil edilebileceği ve kırsal kalkınmalarına nasıl katkı sağlanabileceğine yönelik değerlendirmeleri sorulmuştur.

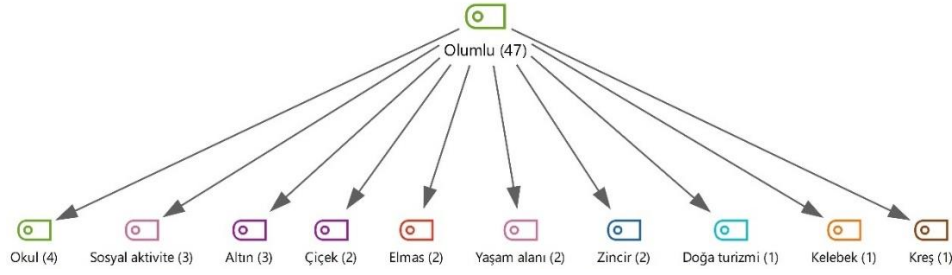
Katılımcılara “Size göre “Orman Alanlarında Ekoturizm” ne gibidir/neye benzer? Niçin?” şeklinde soru yöneltilerek metafor oluşturmaları ve ürettikleri metafor sonrası nedenini açıklamaları istenmiştir. Tablo 4’te katılımcıların orman alanlarında ekoturizm kavramı için ürettikleri metaforlar ile bu metaforları içeren kategorilerin tablolaştırılarak yorumlanması sağlanmıştır. Orman alanlarında ekoturizm kavramına ilişkin 70 katılımcı toplam 77 metafor ve 64 farklı metafor geliştirmiştir (Tablo 5; Şekil 3).

Tablo 5. Katılımcıların Orman Alanlarında Ekoturizm Kavramı İçin Oluşturdıkları Metaforlar

Metaforun ismi	f	Metaforun ismi	f	Metaforun ismi	f
Okul	4	Psikolog	1	Nefes	1
Sosyal aktivite	3	Yıldız	1	Taş	1
Altın	3	Orman kirliliği	1	Dinlenme tesisi	1
Çöp	2	Gül	1	Elmadaki kurt	1
Çiçek	2	Su	1	Güneş	1
Elmas	2	Şifa	1	Çocuk	1
Doğallığın bozulması	2	Umut	1	Ansiklopedi	1
Zincir	2	Doğa turizmi	1	Doğa	1
Yaşam alanı	2	Kelebek	1	İlkokula gelen sağlıkçı	1
Doğal yaşamı bitirmek	1	Kreş	1	Bacasız fabrika	1
Bacasız sanayi	1	Antika	1	Ağaç	1
Misafir çocuğu	1	Hazine	1	Müze	1
Dolu bir baraj	1	Zaruri ihtiyaç	1	İlkokul öğretmeni	1
Hizmetler topluluğu	1	Doğal güzellikler	1	Şehirler arası yolculuk	1
Tarih	1	İlaç	1	Terapi	1
Tanışmak	1	İşlenecek maden	1	Gemi kaptanı	1
Mutluluğa giden yol	1	Doğayla bütünleşilen yerler	1	Antidepresan	1
Yeşillığe açılan kapının anahtarı	1	Ev	1	Doğanın kalbi	1
Kırsal turizm alanları	1	Ada	1	Mangal	1
Doğal yaşam	1	Tenefüs	1	Cennet	1
Kitap	1	Matruşka	1	Toplam	7
Can simidi	1	Doktor	1		7

Tablo 5’te “orman alanlarında ekoturizm” kavramının en çok okul (4), sosyal aktivite (3), altın (3), metaforlarıyla özdeşleştirildiği görülmektedir. Bunun yanında “orman alanlarında ekoturizm” kavramını çiçek, elmas, doğallığın bozulması, zincir, yaşam alanı, gibi metaforlarla da özdeşleştirmişlerdir. Katılımcıların “doğal yaşam, kitap, can simidi, doğayla bütünleşen yerler” gibi daha çok olumlu metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak orman alanında ekoturizmin insan ile doğa

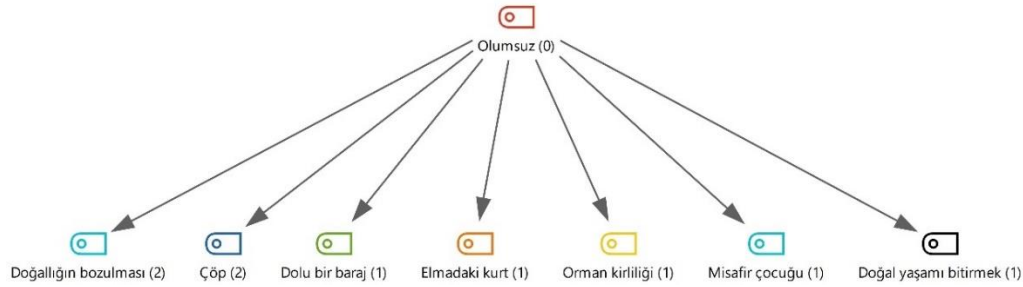
Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Şekil 5. Katılımcıların Orman Alanlarında Ekoturizm Kavramına Yönelik Ürettikleri Olumlu Metaforların Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Katılımcıların orman alanlarında ekoturizme yönelik geliştirdikleri 47 adet olumlu metafor arasında yer alan “*okul, sosyal aktivite, altın, çiçek, elmas, yaşam alanı, zincir, doğa turizmi, kelebek, kreş*” kelimeleri Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modelinde sunulmuştur. Şekil 6’da katılımcıların orman alanlarında ekoturizm kavramına yönelik ürettikleri olumsuz metaforların hiyerarşik kod-alt kod modeline yer verilmiştir.

Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Şekil 6. Katılımcıların Orman Alanlarında Ekoturizm Kavramına Yönelik Ürettikleri Olumsuz Metaforların Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Katılımcıların orman alanlarında ekoturizme yönelik geliştirdikleri 47 adet olumsuz metafor arasında yer alan “*doğallığın bozulması, çöp, dolu bir baraj, elmadaki kurt, orman kirliliği, misafir çocuğu, doğal yaşamı, bitirmek*” kelimeleri Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modelinde sunulmuştur (Şekil 6).

Katılımcıların orman alanlarında ekoturizm için ürettikleri metaforların ortak özellikleri açısından kategoriler altında toplanması sağlanmıştır. Her bir metaforun, katılımcılar tarafından yapılan açıklamalara uygun olarak metaforun gerekçesini meydana getiren düşünce kapsamı içerisinde gruplandırılması yapılmıştır (Tablo 6).

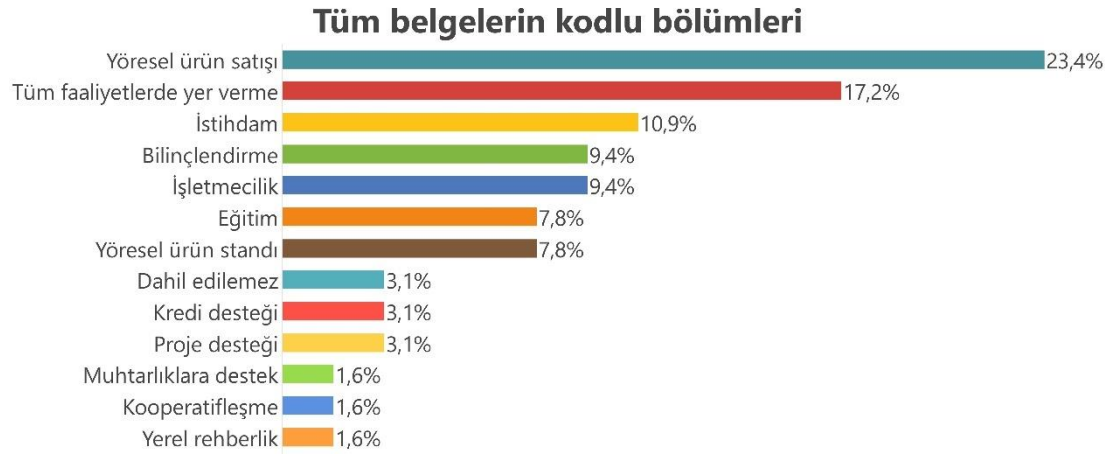
Tablo 6. Katılımcıların Orman Alanlarında Ekoturizme Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Kategori adı	Metaforlar	f	Kategori adı	Metaforlar	f
Öğrenmek	Okul (f=4)	7	Doğa	Çiçek (f=2)	15
	Kreş (f=1)			Yeşillığe açılan kapının anahtarı (f=1)	
	İlkokula gelen sağlıkçı (f=1)			Yıldız (f=1)	
	İlkokul öğretmeni (f=1)			Gül (f=1)	
Değerli	Altın (f=3)	Su (f=1)			
	Elmas (f=2)	Kelebek (f=1)			
	Antika (f=1)	Doğayla bütünleşen yerler (f=1)			
	Hazine (f=1)	Ada (f=1)			
	İşlenecek maden (f=1)	Güneş (f=1)			
	Taş (f=1)	Doğa (f=1)			
	Müze (f=1)	Ağaç (f=1)			
Tahrip	Çöp (f=2)	Doğanın kalbi (f=1)		11	
	Doğallığın bozulması (f=2)	Doğal güzellikler (f=1)			
	Doğal yaşamı bitirmek (f=1)	Cennet (f=1)			
	Misafir çocuğu (f=1)	Sosyal aktivite (f=3)			
	Orman kirliliği (f=1)	Yaşam alanı (f=2)			
	Elmadaki kurt (f=1)	Psikolog (f=1)			
Yaşam	Tanışmak (f=1)	Zaruri ihtiyaç (f=1)	7		
	Doğal yaşam (f=1)	Nefes (f=1)			
	Umut (f=1)	Terapi (f=1)			
	Ev (f=1)	Antidepresan (f=1)			
	Çocuk (f=1)	Mangal (f=1)			
Sağlık	Can simidi (f=1)	Bacasız sanayi (f=1)	3		
	Şifa (f=1)	Hizmetler topluluğu (f=1)			
	İlaç (f=1)	Kırsal turizm (f=1)			
	Teneffüs (f=1)	Doğa turizmi (f=1)			
	Doktor (f=1)	Dinlenme tesisi (f=1)			
İlişki	Zincir (f=2)	Dolu bir baraj (f=1)	3		
	Tarih (f=1)	Bacasız fabrika (f=1)			
	Matruşka (f=1)	Mutluluğa giden yolculuk (f=1)			
Bilinçlenmek	Kitap (f=1)	Kavuşma	3		
	Ansiklopedi (f=1)	Şehirler arası yolculuk (f=1)			
				Gemi kaptanı (f=1)	

Tablo 6 incelendiğinde, tüm metaforlar “öğrenmek”, “değerli”, “doğa”, “tahrip”, “yaşam”, “ihtiyaç”, “sağlık”, “ilişki”, “bilinçlenmek”, “hizmet”, “kavuşma” olmak üzere toplamda 11 farklı kategori altında sınıflandırılmıştır. En çok metafor üretilen ilk üç kategorinin azalan sıralamayla; “doğa (f= 15)”, “ihtiyaç (f= 11)” ve “değerli (f= 8)” olarak bulunmuştur. Katılımcıların daha çok orman alanlarında gerçekleştirilecek ekoturizmin çevresel algıları üzerinde durdukları görülmektedir

Katılımcıların Orman Köylüsünün Ekoturizm Faaliyetlerine Dahil Edilebilmesi ve Kırsal Kalkınmalarına Katkı Sağlanabilmesine Yönelik Değerlendirmeleri

Katılımcılara “Orman köylüsü ekoturizm faaliyetlerine nasıl dahil edilebilir ve kırsal kalkınmalarına nasıl katkı sağlanabilir?” olarak yöneltilen açık uçlu soruya verdikleri cevapların içerik analizi MAXQDA 2020 programıyla gerçekleştirilmiş ve 13 farklı kod oluşturulmuştur (Şekil 7).

Şekil 7. Katılımcıların Orman Köylüsünün Ekoturizm Faaliyetlerine Dahil Edilebilmesi ve Kırsal Kalkınmalarına Katkı Sağlanabilmesine Yönelik Değerlendirmeleri

Katılımcıların verdikleri cevaplara göre “yöresel ürün satışı (f= 15), tüm faaliyetlerde yer verme (f= 11), istihdam (f= 7), işletmecilik (f= 6), bilinçlendirme (f= 6), yöresel ürün standı (f= 5), eğitim (f= 5), proje desteği (f= 2), kredi desteği (f= 2), dahil edilemez (f= 2), kooperatifleşme (f= 1), yerel rehberlik (f= 1) ve muhtarlıklara destek (f= 1)” şeklinde 64 farklı kod oluşturulmuştur (Şekil 7). Buradan orman köylüsünün ekoturizm faaliyetlerine dahil edilmesi ve kırsal kalkınmalarına katkı sağlanmasına yönelik cevapların neredeyse yarısı ekonomik destek ağırlıklı kodlardan oluştuğumaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Orman alanlarında ekoturizm politikalarına yönelik eylemler önemli karasal yaşam olan orman alanlarını doğrudan etkileyecektir. Ormancılık taşra örgütü çalışanlarının “Orman alanlarında ekoturizm” kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymalarını sağlamayı amaçlayan bu çalışmayla elde edilen veriler aracılığıyla ortaya konan metaforla ilgili cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışılan birim, şu anki pozisyonu, toplam çalışma süresi ve orman teşkilatındaki toplam hizmet süresi gibi

değişkenlere göre katılımcıların eğilimleri ele alınmıştır. Bu çalışma verileri ormancılık taşra örgütü çalışanlarının “Orman alanlarında ekoturizm” kavramına ilişkin metaforik algıları, orman alanlarının farklı amaçlarla kullanımı olarak değerlendirilen ekoturizm alanları, güzergahları ve rotaları kapsamında orman alanlarının değerlendirilmesinde farkındalık oluşturulması gereken konuların neler olduğu hususunda yol gösterici olması amaçlanmıştır.

Katılımcıların 57’sinin (%81,4) erkek ve 13’ünün (%18,6) ise kadın olduğu belirlenmiştir. En fazla katılımcı 44 kişi ile (%62,9) 26-45 yaş grubunda yer almaktadır. En az katılımcı grubunu ise 10 kişi ile (%14,3) 18-25 yaş grubu oluşturmaktadır. En fazla eğitim düzeyi 33 katılımcıyla (%47,1) lisans seviyesinde yer almaktadır. En az seviyede ise 1 katılımcıyla (%1,4) lise düzeyindekiler bulunmaktadır. Katılımcılar en çok 21 kişiyle (%30,0) Zonguldak OBM’den katılmıştır. Hemen arkasından 12 katılımcıyla (%17,1) Konya OBM takip etmiştir. En az katılım 1 kişilik (%1,4) katılım ile Bolu ve Şanlıurfa OBM olmuştur. En çok katılımcı 38 kişiyle (%54,3) orman muhafaza memurundan oluşmaktadır. İkinci sırada ise orman işletme şefleri 22 kişiyle (%31,4) takip etmektedir. Katılımcıların 42’sinin ormancılıktaki hizmet süresi (%1,4) 0-5 yılları arasında yer almaktadır. Bu hizmet süresini takip eden 9 kişiyle (%12,9) 21 yıl üzeri görülmektedir. Katılımcıların hayatlarındaki toplam çalışma süreleri 27 katılımcıyla (%38,9) 0-5 yıl arasını kapsamaktadır.

Katılımcılardan 46 kişinin (%65,7) ekoturizme olumlu baktığı saptanmıştır. Katılımcılardan 12’si (%17,1) ekoturizme olumsuz baktığı yönünde cevap vermiş ve sonrasında ne olumlu ne de olumsuz bakıyorum cevabı takip etmiştir. Ekoturizm etkinliklerine olumlu bakılan en fazla 7 metafor mevcut olup katılımcıların konuya bakış açısı insanların ihtiyaçlarının giderilmesi şeklindedir. Bunu 3 metaforla insanın doğayla iç içe olması ve ormanın farklı faydalarının olması düşüncesi takip etmektedir. Ekoturizm etkinliklerine olumsuz bakış açısına sahip üçer metafor ormana zarar verilmesi ve orman yangın tehlikesinin olması durumunu belirtmişlerdir. Öncelikli amaç olarak 29 katılımcı için (%41,4) orman-halk ilişkilerini olumlu yönde geliştirmek olduğu öne çıkmıştır. Katılımcıların 30’u (%42,9) ekoturizm güzergahlarının ve parkurlarının OGM çalışanları tarafından korunulması gerektiğini ortaya koymuştur.

“Orman alanlarında ekoturizm” kavramı en çok okul (f= 4), sosyal aktivite (f= 3) ve altın (f= 3) metaforlarıyla özdeşleştirilmiştir. Bunun yanında “orman alanlarında ekoturizm” kavramı çiçek, elmas, doğallığın bozulması, zincir, yaşam alanı gibi metaforlarla da ifade edilmiştir. Başka bir çalışmada orman alanlarında ekoturizm kavramı için katılımcıların en fazla kullandıkları metaforun “güneş (3)” olduğu tespit edilmiştir (Yıldız vd., 2024). Katılımcıların doğal yaşam, kitap, can simidi, doğayla bütünleşen yerler gibi daha çok olumlu metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak orman alanında ekoturizmin insan ile doğa arasında bir bağ kurduğu, insanın doğayla iç içe olmasının ona iyi geleceği yönünde nitelendirildiğini

söyleyebiliriz. Orman kirliliği ve elmadaki kurt gibi metaforlar ile orman alanlarında ekoturizmin doğaya verdiği zararlara dikkat çekilmiştir. Katılımcıların ürettikleri metaforların 31 adedi (%88,3) olumlu iken; 11 adedi (%11,7) olumsuzdur. Böylece, katılımcıların çoğunun “orman alanlarında ekoturizm” kavramı için zihinlerinde oluşturdukları algının olumlu yönde olduğu, bu konuyu içselleştirerek benimsedikleri hatta destekledikleri görülmektedir. Benzer şekilde başka bir çalışmada da öğrencilerin turizm kavramına yönelik genellikle olumlu metafor ürettikleri bulunmuştur (Yıldırım Saçılık vd., 2016; Köşker, 2023). En çok metafor üretilen kategorilerin sırasıyla, “doğa, ihtiyaç, değerli” (f= 36), “tahrip, öğrenmek, hizmet” (f= 22), “yaşam, sağlık, ilişki” (f= 14) ve “kavuşma, bilinçlenmek” (f= 5) olduğu görülmektedir. Böylece katılımcıların en çok orman alanlarında gerçekleştirilecek ekoturizmin çevresel algıları üzerinde durdukları görülmektedir. Başka bir çalışmada ise katılımcıların ürettiği metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre orman alanlarında ekoturizmin daha çok rahatlama ve huzur bulma içerikli olduğu, doğa ve doğa olaylarıyla ilişkilendirilmesinin yanı sıra zaruri ihtiyaçları gideren yapısına sahip olduğunun da altı çizilmek istenmiştir (Yıldız vd., 2024). Ormancılık örgütü çalışanlarının meslek etiği önceliğinde de bulunan doğa bilinci, ekoturizm etkinliklerinin gerçekleştirilmesi sırasında koruma-kullanma dengesinin gözetilmemesi durumuna yönelik haklı endişelerini taşıyan bakış açılarını ön plana çıkarmaktadır. Benzer bir çalışmada çevrenin en iyi şekilde korunurken ekoturizmin o bölgede yaşayan halka fayda sağlayan bir turizm biçimi olması gerektiğinin altı çizilmiştir (Çalışkan, 2018).

Katılımcılara “Orman köylüsü ekoturizm faaliyetlerine nasıl dahil edilebilir ve kırsal kalkınmalarına nasıl katkı sağlanabilir?” olarak yöneltilen açık uçlu soruya verdikleri cevapların içerik analizi sonucu 13 farklı kod oluşturulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre “yöresel ürün satışı (f= 15), tüm faaliyetlerde yer verme (f= 11), istihdam (f= 7), işletmecilik (f= 6), bilinçlendirme (f= 6), yöresel ürün standı (f= 5), eğitim (f= 5), proje desteği (f= 2), kredi desteği (f= 2), dahil edilemez (f= 2), kooperatifleşme (f= 1), yerel rehberlik (f= 1) ve muhtarlıklara destek (f= 1)” şeklinde 64 farklı kod oluşturulmuştur. Orman köylüsünün ekoturizm faaliyetlerine dahil edilmesi ve kırsal kalkınmalarına katkı sağlanmasına yönelik cevapların neredeyse yarısının ekonomik destek ağırlıklı kodlardan oluştuğu bulunmuştur. Sosyokültürel sürdürülebilirlik, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik sürdürülebilirliği içerisinde bulunduran ekoturizm, ekonomik kalkınmayı hiyerarşik ilişki şeklinde etkilemektedir (Yıldız, 2019). Başka bir çalışmada ekoturizmin hem kırsal alanlarda kalkınma problemi yaşayan halka yönelik yeni sosyal - ekonomik fırsatlar sunduğu hem de kültürel – doğal çekiciliklerin neden korunması gerektiğine dair doğal kaynak yöneticileri için önemli farkındalık sağladığı bildirilmektedir (Akgün vd., 2020). Ayrıca çalışma bulgularına benzer şekilde yerel halkın “turizm” kavramı için metaforik algılarını ortaya koymayı amaçlayan bir çalışmada üretilen 59 farklı

metaforda katılımcıların ilçedeki ekonomik kalkınmada turizmin alternatif gelir kaynağı olduğu ortaya konmuştur (Köşker, 2021).

Özellikle orman alanlarının koruma-kullanma yaklaşımı çerçevesinde: orman ekosistemlerinin ürün ve hizmet değerlerinin özellikle biyoçeşitliliğin korunması, bu değerlerin topluma sunularak değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Gerek Bin Yıl Kalkınma Hedefleri gerekse BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine hizmet etme potansiyeli son derece yüksek olan “ekoturizm” kavramının ne şekilde algılandığının ortaya konulması son derece önemli ve gerekli görülmektedir. Çünkü orman alanları çevresindeki yerel halkın katılımcılığının sağlanması bu farklı ilgi ve çıkar grubunun desteğiyle gerçekleşecektir. Yoksulluk, yoksunluk süreçleri orman köylerinde son derece yoğun bir şekilde hissedildiğinden ormancılık personelinin orman alanlarında ekoturizm konusundaki faaliyetlerde yer alma eğiliminin ortaya konulması oldukça önem arz etmektedir.

Çalışmada örneklemin yalnızca ormancılık taşra örgütü çalışanlarını kapsaması ve örnekleminin kolayda örnekleme yöntemiyle saptanması, bu çalışmanın sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir. İleriki çalışmalar için, orman alanlarında gerçekleştirilmek istenen ekoturizm çalışmalarıyla yakından ilişkisi olması öngörülen orman köylüleri, diğer kamu kurum ve kuruluşları, konaklama işletmeleri gibi farklı ilgi ve çıkar gruplarının da dahil edilerek onların metaforik algılarının sorgulanması önerilmektedir. Ayrıca kısıtlar dahilinde gerçekleştirilen bu çalışmanın daha geniş bir perspektiften ele alınarak 30 Orman Bölge Müdürlüğü çalışanlarının da görüşlerinin alındığı bir çalışmanın gerçekleştirilmesi de son derece gerekli ve önemli görülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: Katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Güncel Turizm Araştırmaları

Dergisi’nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Etik Kurul Onayı: Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 29.12.2023 tarih ve 2023/09 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Araştırma verileri paylaşılmamıştır.

KAYNAKÇA

- Akgün, T., Ok, K., Yılmaz, E., Kul, A. A., & Çelik, İ. (2020). Yönetim amacı farklı orman alanlarındaki ekoturizm çekiciliklerinin önceliklerinin belirlenmesi. *Türkiye Ormancılık Dergisi*, 21(4), 417-427, <https://doi.org/10.18182/tjf.774829>.
- Aksu, Ö. (2015). Korunan doğal rekreasyon alanlarında donatı elemanlarının tasarımları: Altındere vadisi milli parkı örneği. *Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 15(2), 267-278. <https://doi.org/10.17475/kuofd.07523>
- Alınoğlu, S. (2020). Artvin ili Arhavi ilçesinin ekoturizm potansiyeli. [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=gz66YgpH2s5yfqv3OAS9sA&no=vjZZ8BOUwXfkXMZvuVG_dA
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri* (Güncellenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Çalışkan, İ. Ö. (2018). Küre Dağları Milli Parkı'nda kadınların ekoturizm faaliyetlerine ilişkin sosyo-ekonomik analizler. [Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=uS_1vzV6ZvITYxICqxM-2A&no=Ap4g5yLhe10epLRfuuVdWQ
- Daşdemir, İ. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Gözden Geçirilmiş 2. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm yönetimi* (1. Basım). Nobel Yayınları. Ankara.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve ekoturizm* (1. Basım). ERK Yayınları, Ankara.
- Erdoğan Morçin, S. (2022). Kadın dostu turizm kavramına yönelik bir metafor analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 1399-1414.
- Güçlü, İ. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri teknik-yaklaşım-uygulama* (Gözden Geçirilmiş 2. Baskı). Nika Yayınevi.
- Gürten, E., & Köseoğlu, P. (2019). Üniversite öğrencilerinin toprak ve toprak kirliliği kavramlarına ilişkin algılarının metafor ile analizi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 243-256.
- Hays, D. G., & Singh, A. A. (2012). *Qualitative inquiry in clinical and educational settings* (1st edition). New York: Guilford Press.
- Kaplan, T., & Ercan, F. (2023). Turizm fakültesi öğrencilerinin gençlik turizmine ilişkin metaforik algılarının tespitine yönelik bir araştırma. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 13(3), 505-520.
- Kasalak, M. A., & Bahtiyar Sarı, D. (2023). Her yönüyle ekoturizm. *Kapadokya Üniversitesi Yayınları*, Nevşehir <https://doi.org/10.35250/kun/9786054448708>
- Kaymaz, Ç. K. (2018). Artvin ilinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=T1mWGp9MngYYkCSgiJvtVvwQk4ZExQerX8JuLkKtJue4alEdojMj7zgLoxEGU1Sa>

- Kiracıoğlu, Ç., Batur, M., Şafak, İ., Zoza, Z., & Öner, H. H. (2013). Doğa yürüyüş güzergahlarının incelenmesi (Ovacık-Sinancılar örneği). *Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Teknik Bülten No: 55, Müdürlük Yayın No: 73. İzmir.*
- Korkmaz, M., & Tolunay, A. (2002). Kırsal kalkınma aracı olarak ekoturizm (ecotourism as a tool of rural development). *First Tourism Congress of Mediterranean Countries, Akdeniz University School of Tourism & Hotel Management, 17-21 April 2002, s. 429-443, Antalya.*
- Köşker, H. (2021). Ahlat halkının Ahlat ve turizm kavramına yönelik metaforik algıları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 53, 419-438.*
- Köşker, H. (2023). Üniversite eğitimi alan yabancı öğrencilerin Türkiye ve turizm kavramına yönelik metaforik algıları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 23(1), 573-588.*
- Krippendorff, K. (2012). Content analysis: an introduction to its methodology (3rd edition). *Thousand Oaks, CA: Sage.*
- Kuter, N., & Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyokültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 9(2), 146-156.*
- Lee, C.-K., Lee, J.-H., & Han, S.-Y., (1998). Measuring the economic value of ecotourism resources: The case of South Korea. *Journal of Travel Research, 36(4), 40-46*
<https://doi.org/10.1177/0047287598036004>
- Luzar, E. J., Diagne, A., Gan, C., & Henning, B. R. (1995). Evaluating naturebased tourism using the new environmental paradigm. *Journal of Agricultural and Applied Economics, 27(2), 544-555*
- OGM, (2021). Orman Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Resmi Ormancılık İstatistikleri. <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane/resmi-istatistikler> URL adresinden 13.04.2023 tarihinde alınmıştır.
- Oğuzbalaban, G. (2019). Karadeniz Ereğli’de yaşayan yerel halkın turizm kavramına ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla analizi. *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, 7(4), 2566-2581.*
- Özkan, U. B. (2022). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Saatci Savsa, G., & Atalay Tohumcu, S. (2023). Turist kavramına ilişkin turizm çalışanlarının metaforik algılarının incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 6(1), 418-427.*
- Taş Gürsoy, İ., & Sonuç, N. (2019). Turizm ve kültür: lise ve üniversite öğrencilerinin algılarına ilişkin metafor analizi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 15(23), 1811-1828.*
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). Sürdürülebilir kalkınma amaçları değerlendirme raporu. Ankara. <https://www.sbb.gov.tr/yayinlarimiz/> URL adresinden 14.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü. (2023a). Orman Genel Müdürlüğü stratejik plan. <https://www.ogm.gov.tr/tr/stratejik-plan> URL adresinden 11.02.2023 tarihinde alınmıştır.

- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü. (2023b). Orman Genel Müdürlüğü E-kütüphane mevzuat. <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane/mevzuat> URL adresinden 11.02.2023 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü. (2023c). Orman Genel Müdürlüğü E-kütüphane kitaplık. <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane/kitaplik> URL adresinden 11.02.2023 tarihinde alınmıştır.
- TDK. (2023). Türk Dil Kurumu sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> URL adresinden 03.03.2023 tarihinde alınmıştır.
- Tekin, Ö. (2017). Ekoturizm açısından Konya ili doğa yürüyüşü rotaları üzerine bir araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 377-400.
- TIES, (2015). What is ecotourism? The international ecotourism society resmi web sayfası. <http://www.ecotourism.org> URL adresinden 05.09.2023 tarihinde alınmıştır.
- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(6), 68-82.
- UN. (2014). The millennium development goals report 2014. *United Nations*, New York. <https://www.undp.org/publications/millennium-development-goals-report-2014> URL adresinden 03.03.2023 tarihinde alınmıştır.
- Ünal, A., & Çelen, O. (2022). Turizm ve destinasyon pazarlaması (1. Baskı). *Nobel yayınları*, Ankara.
- WCED, (1987). Our common future. *World Commission on Environment and Development*, Oxford: Oxford University Press. <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html> URL adresinden 11.02.2023 tarihinde alınmıştır.
- Weaver, D. B. (1999). Magnitude of ecotourism in Costa Rica and Kenya. *Annals of Tourism Research*, 26(4), 792-816. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(99\)00044-4](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(99)00044-4)
- Yanarates, E., & Yılmaz, A. (2020). Öğretmen adaylarının çevre duyarlılığı kavramına yönelik metaforik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1019-1050.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Güncellenmiş 12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım Saçılık, M., Çevik, S., & Özkan, Ç. (2016). Turizm ve otel işletmeciliği bölümü önlisans öğrencilerinin turizm olgusuna ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 53, 84-103.
- Yıldız, D., & Coşgun, U. (2024). Sustainable Ecotourism Policies in Forest Areas and Legislative Evaluations from Past to Present. *4th International Architectural Sciences & Applications Symposium*, May 30-31 2024, IKSAD Publishing House, Girne- Turkish Republic of Northern Cyprus.
- Yıldız, D., Coşgun, U., & Güneş, H. (2024). Evaluation of Metaphorical Perceptions of Ecotourism and Forest Park. *4th International Architectural Sciences & Applications Symposium*, May 30-31 2024, IKSAD Publishing House, Girne- Turkish Republic of Northern Cyprus.

- Yıldız, O. (2019). Sürdürülebilir kalkınma kapsamında ekoturizmin muğla ilinin ekonomik kalkınmasına etkileri. [Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi].<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=xTsjUqFoDRQs5FRrGf1nQ&no=Ou0LI048N4PIJFtM9FlAiw>
- Yılmaz, E. (2004). Orman kaynaklarının işlevsel planlaması. *Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü*, Yayın No: 32, Teknik Bülten No: 23, Tarsus.